

Felépítem Nagy-Magyarországot

Annak idején a Közgazdasági egyetemen történelem és földrajz helyett gazdaságtörténetet és gazdaságföldrajzot hallgattam, ezek (s a filozófia és a jog) pótolták a gimnázium végeztével oly nagyon hiányzó humán tárgyakat.

Ahhoz, hogy gazdaságföldrajzból kollokviumra és szigorlatra mehessünk előtte aláírást kellett szereznünk. Az aláírás pedig Topográfia-ból állott, amit ugyan nem osztályoztak, de a világon bármit pontosan meg kellett mutatni vaktérképen. Én azután részben kötelességből, de legfőként kedvtelésből az égvilágon mindent megtanultam, azt is, amit nem feltétlenül kellett: a világ összes országát és azok fővárosait, az USA ötven államát, a Szovjetunió tizenöt és Jugoszlávia hat tagköztársaságát, természetesen fővárosától.

Így került sor, nagy örömmre, arra is, hogy szinte pusztán hobbiból, Nagy-Magyarország 72 vármegyéjét és 72 megyeszékhelyét is megtanulhattam, az 1896-os milleniumi állapotnak megfelelően, melyeket azután a tanítványaimnak is tanítottam történelemből. Félig tréfásan, de kissé büszkén is, szoktam mondani, hogyha Nagy-Magyarország térképének háttal állva, valaki felkérdez és a 144 egységből egyetlenegy is eltéveszték, annak fizetek tízezeret, beleszámítva a horvát-szlavon megyéket is (ezek nélkül számítódik a „64 vármegye”, Fiumével).

Mindenki tudja, hogy Budapest a világ egyik legszebb városa. Ezt köszönheti részben páratlan fekvésének, részben annak, hogy az 1867-es kiegyezést követő szédítő gazdasági fejlődésnek köszönhetően három évtized alatt Magyarország olyan gazdasági erőt és potenciált ért el, hogy az 1896-os fényes milleniumi ünnepekre elsősorban a főváros, de az egész ország is új köntöst kapott, ünnepi díszbe öltözött. Székesegyházak épültek és épültek át, mint a Szent István-bazilika, Mátyás-templom, kassai dóm, eperjesi Szent Miklós-templom, bártfai Szent Egyed-templom, Szlovákia mai nevezetességei és világörökségei.

A főváros új Országházat, új Királyi Palotát, új Operaházat, új Szépművészeti Múzeumot kapott. Felépült a Magyarország ezeréves építészettörténetét reprezentáló Vajdahunyadvár, kiépültek a körutak, bécsi ízlésű palotaszorokkal (de nem egy közülük a veleneci és firenzei palazzók utánérzése vagy szakasztott mása). A megyeszékhelyek új vármegyeházákat, új városházákat, új törvényszékeket, új színházakat kaptak, többnyire a híres bécsi Fellner és Helmer színházépítő cég pompázatos kivitelezésében (Pozsony, Nagyvárad, Kolozsvár, Kassa, Pécs). De látványosan kiépültek a püspöki székhelyek is, mint például Vác, s nem egy járási székhely is (Sárvár, Pápa, Tata, Keszthely, Szigetvár, Siklós, Gyöngyös, Sárospatak, vagy akár Tokaj, és Szarvas is az Árpád Szállójaival, Újtemplomáival és törvényszéki palotáival).

Amikor 2000-ben először kerestem fel Balassagyarmatot, mely 1790-től 1950-ig Nógrád megye székhelye volt, valóságos ámulatba ejtett és elkápráztatott, milyen látványosan kiépült fényes vármegyeszékhelynek a magyar honfoglalás ezredik évfordulója tiszteletére és örömeire ez az akkor mindössze 15 ezer lakosú kisváros. El is neveztem azonnal a „milleniumi grandezza” városának.

Ezt a milleniumi grandezzát és bájt keresem a dicsőséges régi Nagy Magyarország összes 1896-os megyeszékhelyén, amit nemcsak a legnagyobbakban találni meg, mint Pécs, Győr, Pozsony, Kassa, Nagyvárad, Kolozsvár, hanem a kisebbekben is, mint Szekszárd, Sopron, Szentes, Gyula, Lőcse, Besztercebánya, vagy az 1876-os óriási tűzvész után főnixmadárként újjáéledt Marosvásárhely.

Amikor elhatározom, hogy felkeresem Magyarország hét szomszédjának vagy Mátyás király hét meghódított tartományának a fővárosait (Laibach, Klagenfurt, Graz, Bécsújhely, Brünn, Boroszló, Bautzen), amikor tekintetemet távolabbi tájakra vetem: Róma, Pompeji, Athén, Spárta, Kairo, Luxor, akkor sem feledkezem meg a „72 vármegyészékhely” programomról, vagyis hogy a távoli világokkal és civilizációkkal egyszerre és párhuzamosan szeretném megismerni a régi Magyarország 72 vármegyéjét és vármegyeházáját (vagy legalább, az elérhetőség realitását is figyelembe véve, azok 90 %-át!), azaz magát a régi, a nagy, a történelmi Magyarországot. Igazából persze úgy ismerhetem meg őket,

ha többször megfordulok ott (Miskolc, Debrecen, Nyíregyháza), vagy több időre odautazom (Sopron, Pozsony, Zágráb, Szekszárd, Nagyvárad, Kolozsvár), de egy-egy országjáró körutas, pár órás városnézés is jó ízelítőt, áttekintő képet ad belőlük.

Semmilyen lehetőséget nem szalasztok el ebben a „72 vármegyészékhely” programomban. Csak 2006-ban és 2007-ben a következő lehetőségeket ragadtam meg: 2006-ban Sopronból, az unokahúgomtól való kiindulással Sopron, Szombathely, Mosonmagyaróvár, Győr, Budapestről, a barátom özvegyétől való kiindulással Pest, Pécs, Révkomárom, Esztergom, s az ő viszontlátogatása kapcsán Gyula (ez egy évben így már kilenc). 2007-ben szintén a tőle való kiindulással Székesfehérvár, Veszprém, Zalaegerszeg, közös kirándulással az unokahúgom barátnőjénél Nyitra és Aranyosmarót (s ráadásként a nem megyeszékhely, de világörökség Selmechánya és Körmöcbánya), az Aranykor szarvasi nyugdíjasklub székelőhelyi körútján Kolozsvár, Marosvásárhely, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Segesvár, egynapos kárpátaljai, vereckei kiruccanással Ungvár, Beregszász, útmegszakítással Debrecen, Szolnok, Nyíregyháza, külön, egyéni odautazással Szekszárd, Szentes, Makó (ez pedig egy évben már a kétszerese: 18).

De a későbbiekben, saját gépkocsival reálisan tervezhetők a határhoz egészen közel eső vármegyészékhelynéző túrák is: Horvátország szavóniai részén, a Dráva déli oldalában Eszék, Vukovár, Pozsega, Belovár, Varasd, a keleti határ mentén Nagykároly, Nagyvárad, Arad, Temesvár, Lugos, vagy kibővíve a Maros és az Olt völgyével Déva, Nagyenyed, Nagyszében, Fogaras, Brassó, az északi határ mentén Sátoraljaújhely, Kassa, Rimaszombat, Ipolyság, Balassagyarmat, vagy a távolabbi Vág völgyében Trenčsén, Turócszentmárton, Alsókubin, Liptószentmiklós (egy-egy pillantást vetve közben a Magas-Tátra vagy a Fogarasi-havasok hóföföde csúcsaira is).

Amit az ember egyszer látott, s rácsodálkozással sőt rajongó lelkesedéssel magába fogadott, azt soha többé tőle el nem veheti senki. Nemcsak az az enyém, amit megettem és megittam, hanem amit láttam és befogadtam is. Nagy-Magyarországról nem nosztalgálni kell, évente egyszer, június 4-én a trianoni emlékműnél vagy történelmi országközpénnél, Nagy-Magyarországot meg kell ismerni és el kell indulni végre felfedezni.

Mert Szlovénia fővárosában, Ljubljánában nem egy szláv városban, hanem Ausztria Krajna tartományának fővárosában, a száz évvel ezelőtti Laibachban érzem magam. Hogyne érezhetném hát magam Kolozsvárott sétálva, egy száz évvel ezelőtti, 1907-es magyar városban?! Hiába van már magyar lakossága, a betelepítések révén, a 20 százalék alatt, hogy még a nevét se írják ki magyarul, amíg a magyar múlt emlékei, patinás műemlékei, látványos középületei állanak, az akkor is magyar város marad. Csak rá kell nézni, beledobban a szív, s a román szó benne csak méhzümmögés, még csak nem is zavaró a műélvezetben.

Nagy-Magyarország 72 éves vármegyéjét és vármegyészékhelyét nem a történelmi atlaszból kell kikeresni és kívülről betanulni, Nagy-Magyarországot el kell indulni felfedezni, és ha egyszer megismerjük a történelmi megyéit és megyeszékhelyeit, azokat úgyse tudjuk elfeledni soha többé. S így még maga az országjárás is az „Egész-Magyarország mennyország” bejárását jelenti, hiszen a Kárpát-medencéből nem lépve ki, soha nem is érezzük magunkat igazán külföldön.

Ne felejtünk! Magyarország 19 mai megyeszékhelyéből az 1896-os millenniumkor öt nem volt megyeszékhely, Kecskemét, Szeged, Békéscsaba, Salgótarján, Tatabánya, ott ne keressünk patinás vármegyeházákat. De a többi 14 mellett, még az alábbi 8 városban találhatunk régi, szép és méltóságos vármegyeházákat: Sopron, Mosonmagyaróvár, Esztergom, Balassagyarmat, Sátoraljaújhely, Gyula, Makó, Szentes.

„Magyarország nem volt, hanem lesz!” Ha közbizalommal állítható helyre, a lelkünkben és a szívünkben kell újra megtalálnunk és befogadnunk.

Mert Nagy-Magyarországot csak a lelkekben lehet – és kell is újra felépíteni!

Lejegyezve 2007. július 30-án

Blaskó Mihály